

3  
# 130  
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBIYAT FAKÜLTESİ YAYINLARI  
PUBLICATIONS OF THE FACULTY OF LETTERS, ISTANBUL UNIVERSITY



# İSLÂM TETKİKLERİ ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

11 AGUSTOS 1981

REVIEW OF THE INSTITUTE OF ISLAMIC STUDIES

Müdür — Editor

Ord. Prof. Dr. ZEKİ VELİDİ TOGAN

3A

CİLD — VOLUME III.  
CÜZ — PARTS 1 - 2  
1959 - 1960

Edebiyat Fakültesi Matbaası  
İSTANBUL  
1960

## Ebusuûd fetvalarında ve XVI. asır şer'iyye sicillâtında isbat ve şahadet

M. TAYYİB GÖKBİLGİN

XVI. asır Osmanlı Hukukunda büyük bir otorite sayılan Müftü Mevlâna Ebusuûd, Kanûnî Sultan Süleyman'ın kendisine Kanûnî "législateur" sıfatının verilmesine sebep olan ve bütün saltanatı müddetince devam eden din ve deylet nizamı ve memleket ahvalinin intizamı hususundaki büyük gayretlerine yardım etmek üzere, bir takım meselelerde eski din âlimlerinden bazı müctehitlerin fikir ve kanaatlarına müsteniden amel edilmesini münasib görerek, padişaha bunları arzetmiş ve "Maruzat" adı ile tesmiye edilerek hemen bütün Osmanlı kanunlarına geçen bu şer'i ve hukukî prensipler asırlar boyunca mamulünbih olmuştur. Ebusuûd Efendi bu mevzuu, bilhassa iki kısımda (masâil adab al-kâdi, masâil al-şâhâde) mütalaa etmekte, mes'eleler vaz'ederek verdiği cevapları fikir ve kanaatlerini açıklamaktadır. Evvelâ, kadi'ya müteallik kısımda en sahîh akval ile amel etmesi kaydedilmiş bulunan kadının, zaif bir kavl ile hüküm verdiği takdirde bu hüküm nâfiz olup olamiyacağı konusunda cevabı "gayet zaif olunca olmaz" şeklindedir. Sâniyen, bir kavl-i mercuhun delîlinde kuvvet fehm" eden yani tercih edilmiş (beğendiği) bir kavlın kuvvetli olabileceğini düşünerek hüküm veren kadi'nin hükmünүn şer'an nafiz olup olamiyacağı noktasında da, kadi'nin deilliерin ve ahkâmin kisimlarının, teferruatına vakif bir âlim olmadığı takdirde bunun kabul olamiyacağı kanaatini ileri sürmektedir. Sonra, Hanefî mezhebinden birisinin kayîb olduğu malûm ve vereseleri de bilinmiyor iken, şâfiî mezhebinde bulunan alacaklıları bu alacakları isbat edip şâfiî kadisinden da hüküm aldıkları takdirde bu hükmü hanefî kadisi infâz eylese makbul olup olamiyacağı hususuna menfi bir cevap vermekte, memalik-i mahru-sada kadıların müddeâaleyh mezhebine muhalif hükümden men-

olunmalarını bu yolda verecekleri hükümlerin ve infazının bâtil bulunacağını bildirmektedir.

Ebussuud Efendi, ikinci bölümde "şehadet" mes'elelerinde iki mes'ele vaz ederek bunların cevabını vermiştir. Birincisinde, kadının asla şehadete ehil olmayan kimselerin şahadetini dinleyip, vasisi dahi bunu çürütmeye teşebbüs etmeyip; kadi'nın hükmünü kabul ile alacaklılara yetimin malını verirse bunun vasiden tazmini läzim gelip gelmeyeceği meselesinde, verilen malın yine alacaklılardan alınarak davanın feshi cihetine gidileceğini, çünkü, âdil beyvine (yarar beyvine=Une preuve admissible, satisfaisante) bulunamadığı takdirde, şahadeti kabul edilmeyecek kimseler ile kâdiların hükmeye mezun olamayacaklarını şâşıklamaktadır,

İkinci mesele şudur: Bir zimmî ölüp malı beyt al-mal emîni elinde zaptolunur ve varisi de gelip varisliği isbat sadedinde zimmî şahitler getirirse bunlar kıyasen değil fakat istihsânen makbul tutulmakta ve ötedenberi vilâyet kâdîları böylece amel ederek hüccet vermekte idiler. Ancak 950 (1543) senesinde Raguza tacîrlерinden biri hakkında bu türlü mesele divan-ı hümayuna sorulmuş ve müslüman şahitler bulunup bulunmadığı hasusunun tâhâkik edilmesi ferman olunmuştur. Bu fermanın istihsân ile amel olunmaya padişahın izni olmadığı yolunda tefsir olunması üzerine de, kâdîların zimmî şahitler dinliyerek verdikleri hükmü ve hüccetler sahîh midir, değil midir diye bu hususta fetva istenmiş ve o zaman pek katî bir cevap verilmemekle beraber «istihsân ile amel etmeye memur olan hakim hükmeye kadirdir» denilmişti ki, bu meseleyi yeniden ele alan Ebussuud Efendi o hadisede buna verdiği cevapta "istihsan ile amel olunacağını teyid etmekte, fakat şahit görülsün denmesinin Dubrovnik'e mahsus bulunduğu" çünkü bu davada bir tezvir anlaşıldığı cihetle müslüman şahitlerin dinlenmelerinin istendiğini» bildirmektedir.

Bu devirdeki şer'iyye mahkemelerinde cereyan eden ve bu konu ile ilgili olan hadiselere gelince; filhakika bunlar da Ebussuûd Efendi'nin burada hülâsa eylediğimiz bazı prensip içtihatlarına temas eden davaların rüyet edildiği görülmektedir.

Hristiyan şahitlerin kadi'nın istihsâni ile dînlendiğine misal olarak 17. Şaban 945 te Bursa mahkemesinde görülen bir dayayı zikredebiliriz.

Bursa sancağınn iki subâsı "sancak ve toprak Mudanya Kethüdası Yani bin-i Manul'un bir Rum cariyesini çaldığı hakkın-

daki iddiaları ile alâkadar olarak cereyan eden mahkemedede müddeialeyhin evvela inkâri ve sözlerini ispat etmesi kadı tarafından istenince verilen üç gün mehil içinde buna muktedir olamaması, diğer taraftan teşebbüs ettiği bir muvazaa hareketinin de anlaşılması esnasında Yani aleyhinde müslüman şahitlerle birlikte şahadet edenler Babayani bin Yani, Dimitri bin Todori, Elâ gözlü Yorgi adındaki Hıristiyan şahitler idi ve Bursa kadısı bu şahadetleri istihsân ile dinlemiş ve şahadetleri badettezkiyyetüs şer'iyye hayyizi kabulde görerek buna göre hükmünü vermişti.

Yine Bursa mahkemesinde 6 Rebiülâhir 945 te geçen bir davada Nikola ve Yorgi adlı iki hıristiyan reayanın Uludağ eteklerinde otlayan bir koyun sürüsünü basarak çobanları öldürmeleri ve koyunları da çalmaları fakat muhakeme esnasında bu suçlarını inkâr etmeleri üzerine ifadelerindeki mübâyeneti tesbit eden kadı, aynı zamanda Yorgi b. Aleksi, Dedeyani b. Nikola ve daha başka sair hıristiyan şahitlerin şahadetlerini makbul tutmuş ve dört celse devam eden dava sonunda hakkın isbatı sadeinde istihsân ile amel etmiştir.

987 de İstanbul mahkemesinde buna benzer cereyan eden bir mahkemedede ise yine Dubrovnik tacirlerinden beş kişinin Karadeniz sahillerinden bir Hıristiyan gemisine yükliyerek Avrupa'ya sevketmekte oldukları sığır derilerinin Ege denizinde Nakşe (Naxos) adası sahillerinde geminin hasara uğraması fakat émtianın kurartılması neticesinde bu ada hâkimi olan Yusuf Nasi tarafından müsadere edilmesi ve mağdurların İstanbul'a dönerek Yusuf Nasi'nin vekili Avraham veledi Salomon muvacehesinde dava açmaları hadisesinde, kadı onların iddialarını ve Avraham'ın da itirafını müslüman şahitler dinlemekle kabul etmiş ve bu davada istihsân ile amel eylemiştir.

979 da Üsküp'te vukubulan bir vefat sebebile cereyan eden bir davada olduğu gibi talep edilen beyyine udûl-i müsliminden yani mevâlidен olunca veya 939 da Bursa mahkemesinde cereyan eden ve Diyarbakır'dan satın alınarak getirilirken yolda sahibinin vefatı neticesinde satılan ipliklerin bedelinin Bursa bedestanında emaneten saklanması ile alâkalı davadaki gibi şehrin âyânnândan başka kimselerin şahadetine müracaat edilince, hâkim derhal şahadelerini ba'dettadil vettezkiye hayyz-i kabulde vaki addederek ayrıca yapılan teftiş ve ellerin mukaddema alınmış hucbetleri de isbatarak mucibi ile hükmetmişti.

Yine 937 de Silivri kadısının satın aldığı kölesinin yanından firarı ve sonra başka birisi nezdinde bulunması ile alâkadar bir davada müddeiden beyyine talep ettiği, onun da buna muktedir olmaması fakat müddeâaleyhden yemin talep etmesi üzerine hem bu yeminin hem de firarı kölenin sözlerinin ispat sadedinde birinci mesnet oldukları görülmektedir. İspat müessesesini korumak için beyyineden âciz kalan müddei veya müddeâaleyhden kefil talep edildiği veya bir davada müddeinin bir akrabasına veya diğer birisine huzurunuzdaki muhakemedede dava rüyet edildiği takdirde vekâletini verdiğinde aksi halde duruşmaya mezun kılmadığı ve ezcümle buna ait iki misâle İstanbul mahkemeşinde 987 senesinde rastlandığı bilinmektedir.

Diğer taraftan ispat mevzuunda, örf-ü maruf, müdde-i örfiyeye, mucib-i örf yani örfe müstenit kazîyyelerde rol oynamakta idi. 945 te divan-ı hümayundan Kete, Mihaliç kazalarına gönderilen hükümde (Bursa şerîye sicilleri var. 9 38 43 A.) bir katil meselesinde maznun olan kimselerin alâkadar kadı ve [mahkeme]ler marifetiyle lâyîki veçhile teftîş (hazırlık tahkikatı) edilerek töhmet-i sabıkası olup mucip-i örf olanların örf-i maruf ile teftîş olunmaları ve böylece “esahh-ı akvâl,, ile subut bulmasının istenmesi hadisesi ile 987 de İstanbul mahkemesinde cereyan eden ve kaçak tutulan iki köle ile alâkalı mahkemedede bu kölelerin müddet-i örfiyelerini tamam ettikten sonra hâkimî izni ile çarşıda usulüne tevfikan ve değer bahaları ile satılmaları davasını bu hûsusta iki misal olarak zikredebiliriz.

Ebussuûd Efendi'nin fetvaleri o devrin mehâkim-i şer'iyyesinde ve aynı zamanda divân-ı hümayunca da yol gösterici mahiyette sayılmakta idi. Meselâ, Medine evkafı ile ilgili bir dâvada, vaktile yani XVI. asır ortalarında İstanbul'daki bir evin vakfiyyeti yapıldığı halde, bilâhare bunun tescil edilmemesi yüzünden hâkimin o mülkü vereseye taksim ettiği, bunun ise câiz olup olmadığına Ebussuûd Efendinin fetvasına mütevakkif tutulduğu, müftülük ise “gayri müseccel vakfı, hâkim vereseye kısmet edüp her birine hissesini teslim ettiği halde vakif batıl olup gider, daha sonra başka bir hakimin onun vakfiyetine hükmetmesi mümkün olmaz” yolunda cevap ve fetva vermesi ve bu fetvanın padışah tarafından da muteber tutulması ile ispat ve infaz cihetine gidildiği görülmektedir.

## Bursa şer'iyye sicilleri var. 62 36/39 A. (939-940)

Ekza kuzzat al-muslimin evlâ vülat almuvahhidin ma'den al-fazl ve'l-yakin hüccet al-hakk-i alel halk-ı ecmain varis-i ulûm al- enbiya-i ve'l-mürselin Mevlana al-hakim bimahruseti Bursa zuyyidet fazailûhu tevkii refii hümayun vasıl olucak malum ola ki, haliyen dergâh-ı muallama mektup gönderip sabika mahruse-i ak Âmit Kadısı olan Mevlana Şemseddin oğlu Mehmed bundan akdem Diyarbekir'den 89 batman harir satun alup beylerbeyi mektubu ve Âmit Kadısı hücceti ile mahruse-i Bursa'ya gönderüb Kantar olunduktan sonra harçlık için bir miktarını satıp ve bakısı için mezkur Mevlana Şemseddin'in lalası oğlu Mustafa nam-ı kimesneyi kendu tarafından zikrolunan hariri satup akçasını zaptemek için adul-ü müsliminden cem'i kesir mahzarında vekil edip çıkışup gidecek mezbûr Mustafa dahi baki kalan hariri vekâlet-i tarikle beyy edüp ve akçesini cem edüp bir sandukce ile bezasistana iledüp müslümanlardan cem'i kesir huzurunda beni vekil eden mezkur Mehmed Çelebi'nin haririni cihet-i vekâletle bey edüp akçasını cem ettim, bende emanet koduğu akça ile cem'an yüzellidört bin akça da mumaileyh Mevlâna Şemseddin veyahut beni vekil eden oğlu Mehmet herhangi gelirse teslim edesün deyu bezazistanda emanet koyup ve nice kimesneyi şahid dahi tuttuktan sonra mezbûr Mustafa çıkışip vatanına giderken yolda fevt olup badehu müşarünileyh Mevlâna Şemseddin gelip zikrolan meblağı emanet konulan yerden alup içinden bir miktar akça alıp ve yine bir miktar dahi mal katup mühürletüp bezazistanda emanet koyup gidicek liva-i Kütahya'nın bilfiil mevkufatını teftiş eden Soma Kadısı Mevlâna Kenan hükm-ü şerifle gelüp zikrolunan meblağı mütevaffa-i mezbûr Mustafa'nındır deyu bir mühr de kendi urup çıkışup gitmiş idi. Haliyen Mevlâna-i mezbûr dergâh-ı saadet-i destgâhîma varup arz-ı hal edüp tezkire-i şerif irad edüp mazmun-ü münifinde mumaileyh Mevlâna Şemseddin haliyen dergâh-ı muallama gelüp bu hususta elinde olan hüccetini ve suret-i defterin ibraz eylesdi ile zikrolunan hüccet ve defter alınup hifzolundu. İmdi zikrolunan mal mezbûr marifetile emanet konulan yerde koyub bervech-i emanet hifzettürüp vakfiyye katınızda ne vechile sabit ve zahir olursa mufassalen yazıp bildüresiz deyu emrolunup emir mucibince bervech-i ikdam teftiş olunduktta şehrîn ayanından sika kimesnelerden hoca şüca' b. 'Abdülhayy' ve hoca Teberruk b. al-Hoca Tat ve hoca Süleyman b. Mehmed ve Süleyman

Yine 937 de Silivri kadısının satın aldığı kölesinin yanından firarı ve sonra başka birisi nezdinde bulunması ile alâkadar bir davada müddeiden beyyine talep ettiği, onun da buna muktedir olmaması fakat müddeâleyhden yemin talep etmesi üzerine hem bu yeminin hem de firarî kölenin sözlerinin ispat sadedinde birinci mesnet oldukları görülmektedir. İspat müessesesini korumak için beyyineden âciz kalan müddei veya müddeâleyhden kefil talep edildiği veya bir davada müddeinin bir akrabasına veya diğer birisine huzurunzdaki muhâkemedede dava rüyet edildiği takdirde vekâletini verdiğinde aksi halde duruşmaya mezun kilmadığı ve ezcümle buna ait iki misâle İstanbul mahkemesinde 987 senesinde rastlandığı bilinmektedir.

Diğer taraftan ispat mevzuunda, örf-ü maruf, müdde-i örfiyeye, mucib-i örf yani örfe müstenit kaziyelerde rol oynamaktası idi. 945 te divan-ı hümayundan Kete, Mihaliç kazalarına gönderilen hükümde (Bursa şerîyye sicilleri var. 9 38 43 A.) bir katil meselesinde maznun olan kimselerin alâkadar kadı ve [mahkeme]ler marifetîyle lâyîki veçhile teftîş (hazırlık tahkikatı) edilerek töhmet-i sabıkası olup mucip-i örf olanların örf-i maruf ile teftîş olunmaları ve böylece "esahh-ı akvâl,, ile subut bulmasının istenmesi hadisesi ile 987 de İstanbul mahkemesinde cereyan eden ve kaçak tutulan iki köle ile alâkalı mahkemedede bu kölelerin müddet-i örfiyelerini tamam ettikten sonra hâkimî izni ile çarşıda usulüne tevfikan ve değer bahaları ile satılmaları davasını bu hûsusta iki misal olarak zikredebiliriz.

Ebusuûd Efendi'nin fetvaleri o devrin mehâkim-i şer'iyyesinde ve aynı zamanda divân-ı hümayunca da yol gösterici mahiyette sayılmakta idi. Meselâ, Medine evkafı ile ilgili bir dâvada, vaktile yani XVI. asır ortalarında İstanbul'daki bir evin vakfiyyeti yapıldığı halde, bilâhare bunun tescil edilmemesi yüzünden hâkimin o mülkü vereseye taksim ettiği, bunun ise câiz olup olmadığına Ebusuûd Efendinin fetvasına mütevakkif tutulduğu, müftülük ise "gayri müseccel vakfı, hâkim vereseye kismet edüp her birine hissesini teslim ettiği halde vakîf batıl olup gider, daha sonra başka bir hakimin onun vakfiyetine hükmetmesi mümkün olmaz" yolunda cevap ve fetva vermesi ve bu fetvanın padışah tarafından da muteber tutulması ile ispat ve infaz cihetine gidildiği görülmektedir.

## Bursa şer'iyye sicilleri var. 62 36/39 A. (939-940)

Ekza kuzzat al-müslimin evlâ vülat almuvhahidin ma'den al-fazl ve'l-yakin hüccet al-hakk-i alel halk-i ecmâin varis-i ulûm al-enbiya-i ve'l-mürselin Mevlana al-hakim bimahruset-i Bursa zuyyidet fazailûhu tevkii refii hümâyun vasıl olacak malum ola ki, haliyen dergâh-i muallama mektup gönderip sabika mahruse-i ak Âmit Kadısı olan Mevlana Şemseddin oğlu Mehmed bundan akdem Diyarbekir'den 89 batman harir satun alup beylerbeyi mektubu ve Âmit Kadısı hücceti ile mahruse-i Bursa'ya gönderüb Kantar olunduktan sonra harçlık için bir miktarını satıp ve bakısı için mezkur Mevlana Şemseddin'in lalası oğlu Mustafa nam-i kimesneyi kendu tarafından zikrolunan hariri satup akçasını zaptetmek için adul-ü müsliminden cem'i kesir mahzarında vekil edip çıkışup gidecek mezbur Mustafa dahi baki kalan hariri vekâlet-i tarikle beyy edüp ve akçesini cem edüp bir sandukce ile bezasistana iledüp müslümanlardan cem'i kesir huzurunda beni vekil eden mezkur Mehmed Çelebi'nin haririni cihet-i vekâletle bey edüp akçasını cem ettim, bende emanet koduğu akça ile cem'an yüzellidört bin akça da mumaileyh Mevlâna Şemseddin veyahut beni vekil eden oğlu Mehmet herhangi gelirse teslim edesün deyu bezazistanda emanet koyup ve nice kimesneyi şahid dahi tuttuktan sonra mezbur Mustafa çıkışip vatanına giderken yolda fevt olup badehu müşarünileyh Mevlâna Şemseddin gelip zikrolan meblağı emanet konulan yerden alup içinden bir miktar akça alıp ve yine bir miktar dahi mal katup mühürletüp bezazistanda emanet koyup gidicek liva-i Kütahya'nın bilfiil mevkufatını teftiş eden Soma Kadısı Mevlâna Kenan hükm-ü şerifle gelüp zikrolunan meblağı mütevaffa-i mezbur Mustafa'nındır deyu bir mühür de kendi urup çıkışup gitmiş idi. Haliyen Mevlâna-i mezbur dergâh-i saadet-i destgâhıma varup arz-i hal edüp tezkire-i şerif irad edüp mazmun-ü münifinde mumaileyh Mevlâna Şemseddin haliyen dergâh-i muallama gelüp bu hususta elinde olan hüccetini ve suret-i defterin ibraz eyledi ile zikrolunan hüccet ve defter alınup hifzolundu. İmdi zikrolunan mal mezbur marifetile emanet konulan yerde koyub bervehch-i emanet hifzettürüp vakfiyye katınızda ne vechile sabit ve zahir olursa mufassalen yazıp bildüresiz deyu emrolunup emir mucibince bervehch-i ikdam teftiş olundukta şehrin ayanından sika kimesnelerden hoca şüca' b. 'Abdülhayy' ve hoca Teber-rük b. al-Hoca Tat ve hoca Süleyman b. Mehmed ve Süleyman.

b. Hamza ve Mizza b. Abdullah:.... ve bunlardan gayri cem'i kesir vech-i mezbur üzre olduğu tafsilen bizim malumumuzdur şe-hadet dahi ederiz dedikleri ecilden vaki hal ketb olunub arzolu-nu deyu bildirmişsin malum oldu eyle olsa buyurdum ki, hükm-ü hümeyunun vardikta zikrolan mal bikusur mezbur sahibine virdi-rüp zapt ettiresiz aheri bivech dahl ettirmeyesiz şöyle bilesiz ala-meti şerifine itimat kılasız tahriren filyevmissani min cemazielahır sene tis'a ve selāsin ve tis'amie.

Bimakam-ı Kostantaniye

**Bursa Şer'iyye sicilleri var. 9 38/43 A, (945-948)**

Suret-i hükm-i sultanı kıdvetül ümera al-kiram umdat al-kü-bera al-fahhâm zülkadr-i v'al-ihtirâm al-muhakkik bîmezidi inâyet al-melik al-allâm hüdavendigar sancağı beyi dame izzihi ve mef-har al-kuzzat v'al-hükkam maden al-fazl u v'al-kelam kete ve Mihaliç kadıları zuyyide fazluhüma tevkii refii hümeyun vasıl olacak malum ola ki, haliyen darende-i ferman-ı vacib al-iz'an Hasan nam kimesne dergâh-ı muallama gelüp söyle arzeyledi ki, bünun karîndaşı Ethem nam kimesneyi İbrahim ve İlyas ve Ye-nîceri Hüseyin ve Seferşeh ve Emir ve şirmert ve Câbi Hasan ve Ferhat ve Mustafa ve İskenderoğlu ve diğer Hasan ve Cankulu ve Pirbaba ve İbrahim diğer katleyüp zulüm ve hayf evlemiş-ler. İmdi buyurdum ki, bu kaziyye bir defa şer'ile sorulup faslo-lunmuş ise hali üzre ipka desin ve illa mazannası olan kimesne-leri eğer mezkurlardır ve eğer gayridir getürdüp gaybet ederler-se yataklarına ve taraflarına bilcümle şer' ile ve kanun ile bul-durması lâzım olanlara teklif edip buldurup husamayı izhar 'idüp dahi evkât vechile hak üzre teftiş ve tefehhus eyleyüb töhmet-i sabıkası sabit olup mucib-i örf olanları örf-i maruf ile dahi teftiş edüp göresin söyle ki, bunun mezkûr karîndaşını katleyeyeni şer' ile ve kanunla sabit ve zahir olacak olursa ol vechile fesat ve şenaat edenler sipahi tayfasından ise kendilerini hapsedip kaziy-yelerini vukuu üzre yazub dergâh-ı muallama arzeyleyesün sipahi tayfasından değil ise şer' ile ve kanunla lâzım geleni yerine koyasın kaziyyesini tamam hak üzre götürüverip fasl-ı bişşar' bu hususçün mezburu tekrar kapuma şikâyete gelmelü eylemiye-sin amma hakk-ı sarihe tabi olub kaziyyesini tamam hak üzre görürüp bu bahane ile kimsenin bigayri hak nesnesin ve akça-

şin almak bilcümle şer'a ve kanuna muhalif zulüm ve hayf olunmak ihtimali olmaya söyle bilesin alamet-i şerife itimat kılasın tahrir fi evail-i cemaziel ahır sene hamse ve erbain ve tis'a mie,

Bimakam-ı Edirne

**Bursa Şer'iyye Sicilleri Var. 16 38/43 A. "945-948"**

Kaziyye vech-i tahrir-i huruf budur ki haliyen sancak subası-  
sı olan Çırak b. Mahmud ve Toprak Subası olan Memi b. De-  
vâne haliyen Kariyye-i Müdanya Kethüdası olan Yani b. Manol  
muvacehesinde meclis-i şer'i şerife takrir-i dava kılıp dediler  
kim işbu mezkûr Yani'nin elinde olan orta boylu kara gözülü açık  
kaşlı Rumiyet al-asl olan cariye masrukadır. Kanden aldıgını  
buluversün didiklerinde mezkûr Yani'ye sual olundukta cevap ve-  
rüb didi kim Kariye-i mezkurede sakin olan Frankli b. Dimitri  
nam-i zimmîden 1500 akçeye satın aldım deyu cevap verdikte  
bilmuvacehe mezkûr Franklu'ya sual olundukta inkâr ile cevap  
verüb gibbel inkâr sıtkı davasına mutabık beyyine talep olun-  
dukta beyyineden aciz olup ikamet-i beyyine için üç gün mehl-i  
şer'i verilüb müddet-i mehil mürur edüb bundan akdem halt-ı ke-  
lam idüb Çaviş Ahmet ademi olan Mustafa nam kimesneye sattı  
deyu ikrar edüb bunda meclis-i şer'i şerife ihmaz olundukta ben  
andan alnamış idim heman muvazaa idi deyu ikrar edüb tescil  
olunmuş idi eyle olsa mezkar Yani'nin bu kelimi mezkuran ta-  
lepleri ile tescil olundu tahriren fi 17 Şaban al-muazzam 945 şu-  
hûd al-hal.

Fahr al-akran Mahmud Çelebi b. Mehmed ve Hasan b. Bur-  
han ve Babayani b. Yani Duka b. Kerpaži ve Dimitri b. Todori  
ve Alagöz b. Yorgi ve muharrir al-huruf Ahmed al-fakir ve gay-  
rihim minel hazırın ve bâ'dehu haliyen Mudanya'da müazzin olan  
Mevlâna Muslihuddin b. Mehmed ve Alagöz b. Yorgi mezkûr Ya-  
ni muvacehesinde eda-yı şehadet-i şer'iyye edüb didiler kim, bi-  
zim katımızda mezkûr Yani ikrar ve itiraf edüb didi kim, Frank-  
lu nam reise 1500 akça verdim benim elümde olan cariyeyi ben  
sattım dedi. Mezkûr Franklu razı deyu mezkûr Yani muvacehe-  
sında eylece şehadet ettiler. Şahidan-ı mezkûranın şehadetleri ba-  
dettezkiyet al-şer'iyye hayyzı kabulde vaki olduktan sonra kaziy-  
ye ala vukuihi bittalep tescil olundu, tahriren fittarih al-mezkûr  
indeşuhud al-mestur buyyina fi sicillih sabık al-ân.

Bursa şer'iyye sicilleri var. 89 A 38/43 (945-948)

Meclis-i evvel ikrar-ı Nikola ve Yorgi.

Sebeb-i tahrir-i kitab-ı kalem oldu ki, rical-i ağnamdan Ahmed ve Mahmud nam kimesneler meclis-i şer-i şerife gelip ettiler ki, Gönen kazasına tabi Kariye-i Tozaklı'dan Emirza Bekük koyunları Keşiş dağında yatlarken hırsız ve haremî gelüp koyunları kasup bir iki çobanların katlettikten sonra bir miktar koyunların bölüp alup gitmişler idi. Ol vakittenberi her tarafa adamlar salup aramaktadır; biz ikimizi dahi bu tarafa saldılar Kemilâyik'te iki nefer kimesne elinde bazı koyun gördük, ol koyunlar mezkûr Emirza Bekük koyunlarından bölüp aldıkları koyundur, nişanı ve bazı kösemeleri anın nişanı ve kösemidir deyucek ellerinde koyun olan Yorgi b. Kin ve Nikola b. Nika nam kimesneler izhar olunup ferden ferda teftiş ve tefahhus olundukta mezkûr Nikola cevap verip dedi kim zikrolunan koyunu Mihaliç kazasından Kar ye-i Mermere'de sakın Buzaklı oğullarından Murad Çelebi nam sipahiden aldım nisfin ve nîsf-i aherin mezkûr Murad Çelebinin karındaşı oğlundan satun aldım mülk-ü müsteramdir deyucek verdi ve mezkûr Yorgi'den istifsar olundukta eydi ki, mezkûr koyunları mezbur Nikola bir Rumeli çelebi geldi idi, andan satun alıp ben günde iki akça icariye çoban etti deyu haber vericek mezkûranın kelimatlarında muhalefet bulunup zikrolunan koyun mesruk idigü malûm olicak mezkûran Yorgi ve Nikola Kemilayek Subası Var Ahmed ile şeriki Mustafa b. Hasan için teslim olunup vaki-i hal tescil olundu. Tahriren fi 6 Rebiülahir sene 945 şehede bimafîhi Ali b. Mustafa al-Hattat, Yahya b. Sevindik, Mustafa b. Isa, Pir Ali b. Hüseyin, Bayram b. Musa, Isa Bali b. Yusuf, Yorgi b. Aleksi, Dedeyani b. Nikola, Todori b. İsparnios, İstimat b. Pir Todori ve gayrihim minel ahzirin,

Badehu mezkuran Yorgi ve Nikola ikisi bile cem oldukta tek-rar sual olundukta didiler ki, zikrolunan koyunda biz ikimiz or-tağız deyu haber verdiler, kâh koyun benimdir bu Yorgi çobanındır deyu iderler vech-i meşruh üzere mezkûranın sözlerinde tamam muhalefetleri bittalep tescil olundu fittarih al-mezkûr ind eş-şuhûd. fi'l-sicill is-sabık al- mezbûr.

Meclis-i sâni

Badehu mezkûr Nikola izhar olunup bu elinde olan koyunu:

kimden aldin denildikte evvelâ ben Bozanlu "Aklu" oğlanlarından aldım demiş idim anlardan aldığım koyun bundan sabık Mudanya'da sattım idi el'an elimdeki koyun Uluhat'ta bir celepten satın aldım ol celebin adı nedir denildikte Kiga kâfir derler idi deyu ikrar edicek ikrarı bittalep tescil olundu tahriren fi râbi' Rebiül-ülahir sene 945 şehide bimafîhi Ali b. İskender, Hacı Mehmet b. Hüseyin, Mehmed Çelebi b, Evyes b. İsa, Hamza b, Yakub, Lâtif Çelebi b: Yahya, Mevlâna Şemseddin b. Tahir, Naib al-şer' Mevlâna Nasrullah b. Yakub Naib al-şar'.

### Meclis-i Salis

Ve badehu mezkûr Nikola'nın ayağında olan pabucu Kele kazasına tabi Na'ller nam karye kurbunda Emirza nam kimesne nin koyunun bastıkları vakitte Alagöz nam çobanın ayağından aldılar deyu İsmail b. Abdullah ve Nasuh b. Abdullah şehadetleri ile mezkûr Nikola muvacehesinde sabit ve zahir olduktan sonra kazkiye ala mahüvel vaki bittaleb tescil olundu. Tahriren fi 5 Rebiülahir sene 945 bimahzâr-ı abd al-salâm b. Muslihiddin ve Mevlana Muslihiddin b. Ali ve İsa b. Yusuf ve Üveys b. İsa ve muharrir al-huruf Ahmed al-fakir ve ğayrihim.

### Meclis-i Rabi

Vech-i tahrir-i huruf budur ki, mezkuran Nikola ve Yorgi Emirza Begün koyununu basmağa vardıkta kaç nefer kimesne idünüz denildikte tav'an cevap verüp ettiler kim yedi nefer kimesne idük birine Kosta derler ve birine İstimat derler nefsi Mihaliç'te İskender Begün çobanıdır ve birine Todori derler ağnam kâfirlerindendir ve birine Kara Mihal derler Mudanya'dadir ve birine Mihal derler Mihaliç kazasında Londere nam Kariyenen Kethüdasının çobanıdır ve birine petre derler Minas adasında çobandır dedi ve badehu mezkûr Nikola mezkûr Yorgi sizün ile bile koyun basmağa bile vardı denildikte bizim ile bile varmadı Ülubat kurbünde bulduk birlikte hisse verecek olduk deyu cevap dedi ki, mezkûr vicâhen tasdik etti ve badehu mezkûr Nikola'ya anda koyun bastığınız vakit beşbin akça almışsız nice oldu deyu sual olundukta ben de miktar akça idügin bilmezem bir gök kese ile Kosta nam yoldaşımız aldı koyun beyy' olunduktan sonra taksim etsek gerek idi deyu haber verdi bundan evvel mezkûr Emirza Beyin koyunun basmağa mezkûr Kosta varmış imiş mezkûr Emirza Beyin çoban-

ları birkaç yoldaşların katletmişler imiş bu defa ana intikamın bizi iletüp koyunu bastırdı deyu haber verdi mezkûrun ikrarı bittalep tescil olundu. Tahriren fi 15 Rebiülâhir Sene 945 Bimahzarı pürdane b. Abdullah ve Ferah b. Seydî ve Hacı Hasan b. Abdullah ve Pirî b. Ali ve Hasan b. Mehmed ve Lâtif b. Yahşı ve Üveys b. İsa ve Mehmed b. Hacı Hamza ve diğer Mehmed b. Umur ve Ali b. Mehmed ve muharrir al-huruf Ahmed al-fakir ve ve gayrihim minel hazırın.

Andan sonra mezkûr Yorgi'nin hırsızlığına hükmolunup badehu kanun-u sultânî üzere siyaset etmek için haliyen sancak subâsı olan Çırak b. Mahmud'a teslim olundu.

Muhammed b. Seyyid Yaveci mahruse-i İstanbul sakinlerinden elhac Hüseyin b Resul nam börekçiyi Hüsrev b. Abdullah nam muhzırı mecli-i şer'e ihzar ve mahzarında takrir-i dava edüp sabikan Tîrnâvi kazasında yaveci iken orta boylu kızıl benizli yüzünün sol canibinde tüylü beni var elâ gözlü aşık kaşlı Rusî al-asl Yusuf b. Abdullah nam gulamı ve orta boylu aşık kaşlı Rusî al-asıl Koyvan nam gulamı kaza-i mezburda iken tutup müddet-i ürfiyelerini tamam ettiklerinden sonra izn-i hakim ile mezkûr Yusufu 1900 akçaya ve mezbur Keyvanı dahi 1900 akçaya Osman b. Mehmed'e ba'd al-müzayedede beyy edüp ol dahi zikrolunan iki kulları Muharrem Çelebi b. Cafer'e 2900 akçaya hasr-ü yedini beyy' ettikten sonra mezbur elhac Hüseyin zikrolunan Yusuf'u benim kulumdur benden kayıp idi deyu mezbur Muharrem Çelebi'nin yüzüne beyyine ikamet edip bir tarik ile hükmettirip hilaf-i şer' olup ve mezbur Hüsrev'e dahi kezalik mezkûr Keyvan kulundur deyu mezbur Muharrem Çelebi'nin yüzüne beyyine ika-me edüp hilaf-i şer' alup mezbur Muharrem Çelebi dahi mezkûr Osman'a mezbur Osman dahi bana kıymeti ile müracaat edüp al-dı ben zikrolunan kulların bahalarını mezburan Hacı Hüseyin ile Hüsrev'den talep ederim dedik de gibbe'l-sual mezburan elhac Hüseyin ile Hüsrev zikrolunan iki kulu müddet-i ürfiyelerini tamam ettiklerinden sonra izn-i hakim ile beyy' olunduklarını inkâr edüp mezbur Yaveci'den beyyine talep olunduktta elhac Mustafa b. Abdullah İshak ve Mevlâna Abdurrahman b. Mustafa nam kimnesneler zikrolunan iki kul müddet-i ürfiyelerin tamam ettiklerinden sonra izn-i hakim ile miraren sük-u müslimde nida olunup semen-i mezburda karar ettiklerinden sonra zikrolunan bahaya beyy' olundular biz bu hususa sahitleriz şehadet dahi ederiz de-

yu sehadet ettiğlerinde şahadetleri ba'd al-tadil v'al-tezkiye hüs-n-i kabulde vaki olup mucibi ile hükmolundu. Fi evaili Cemazi-elahir 987.

Mevlâna Muharrem Çelebi  
b. İvaż al-Müzekker

Elhac Ahmed  
b. Ali

Ahmed  
b. Süleyman

Osman b. Abdullah nam kimesne fevt oldukta zevcesi Nisa binti Ali mezbur müteveffanın tasarrufunda olan orta boylu açık kaşlı sarışın gök gözü Rusî al-asıl İskender b. Abdullah nam gulum benim mülkümdür deya dava edüp musalaha lehumada mezbure Nisa yemini ile Musaddîka olmağın yemin edüp almakta caiz iken mezbure müteveffanın zevce-i uhrası olan Saliha binti Mehmet zikrolunan gulamı mezbur müteveffa Osman merhume Nisa'dan 8000 akçaya satın alıp ve def'i semen ettü deyu dava edüp ve mezbure Nisa inkâr edüp merkume Saliha'dan beyyine talep olunup beyyine ihmâri için mehl-i şer'i verilip ve mezbur gulam emanete konulmuş idi. Yirmi gün miktari zaman mürur edüp mezbure Saliha beyyine ihmârına kadir olmayup aczi mukarrir olacak zikrolunan gulam mezbure Nisa'ya teslim olunup ve ihtiyaten merkume Nisa'dan kefil talep olundukta Hasan ibn al-hak İbrahim nam kimesne mezbure Nisa'nın nefrine kefil oldukta mavakaa bittelep kaydolundu. Şuhud al-hal:

Abdi Çavuş b. Sinan b. Yusuf ve gayrihim Elhac Ahmet b. Nasuh İlyas b. Ali Abdullah

Solak Mehmet Bey b. İskender Bey nam kimesne Saracoğlu Mehmet nam sagîrin vasisi olan elhac Yusuf b. Ali ile husumete karındaş Mustafa Bey b. İskender'i vekil ettiğe Kazasker huzurunda dinlenirse husumete vekil ettim, gayri bu da dinlenirse husumete ve gayre vekil etmedim hemen ki, gayri yerden husumet olup istima-i davaya münkir ola vekâletimden mazul olup husumete liyakatı olmaya dediği bittalep kaydolundu, Şuhud al-hal

Es-seyyid Mehmed b. El-hac Ahmed b. Ali Bey Serbölük b.  
Es-seyyid Hüseyin Ali Abdullah

Sene 979 da Üsküp kadısı olan fahr al-guzzat Mevlâna Mehmed Çelebi b. Deniz mahzarında Mevlâna Musa b. Ali nam kimesne takrir-i dava edüp sabikan Brownik kazasından munfasił

iken mezbur zikir zade ile tecavüller olmakla Üsküp'te Mevlâne-i mezbur yanında birkaç gün dururken fevt olan lieb ve üm karın-daşım Mahmud Çelebi b. Mîr Ali nam kimesnenin lieb ve üm ka-rınlâşım olmakla bihaseb al-şer' mezbur Mahmud fevt olmakla babam mesbur Mîr Ali hayatı olimakla varisi olan badehu ba-bam fevt olup veraseti bana münhasır olmakla mezburun baki ka-lan muhallefatına ben müstahikkim mezbur karânlâşım fevt olduk-ta kendi ile bulunan muhallefatının taksimine Mevlâna-i müşarü-nileyh vazîl yed olmuştur şer' ile hakkımı talep ederim dedikte gîbbe'l-sual Mevlâna-i mezbur Deniz ferade cevap verüp mezbur Mevlâna Mahmud Çelebi fert oldukta babaları olan mezkrû Mîr Ali hayattn idi mezbur Mîr Ali Üsküp'e gelip Macar al-asıl Ha-san nam bir gulam bir kır bargir ve bir siyah bargir ve bir vi-kaye ve Silsilet üz-zehep nam bir kitap ve ravza-i zendvişî nam bir kitap ve Meşârik-i iôn-i melek ve Resail-i ibn-i merhum Kemal Paşazade ve bir cenc ve bir cam baki kalmıştır halen talep ede-rim dedikte gîbbe al-sual Mevlâna-i mezbur cevap verüp mezbur Mevlâna Mahmud fevt oldukta babaları mezkrû Mîr Ali hayatı bulunmakla varis olup ve mezbur müteveffanın muhallefatını tale-be geldikte benim ile haklaşıp eğer kul bahasından ve eğer at bahasından ve eğer kütüp bahasından vesair muhallefatından kül-lî ve cüz'i ne ki var ise furuht olunmuş olanların bahalarını ve aynı ile mevcut olanın aynını alıp kabzeyleyüp benim yedimde ve zimmetimde bir habbe baki kâlmadığına müslümanlar huzurunda itiraf etmiştir deyu mezbur müddei vech-i, meşruh üzre babasının hallaşdırın inkâr edicek mezbur Denizzade Efendi'den suret-i metalibine mutabık beyyine talep olundukta adul-ü müsliminden kaza-i Tuzladan münfasıl Mevlâna Mehmet Çelebi b. Osman Çe-lebi ve mülâzîm Mevlâna Mehmed b. İskender ki Hilâlî demekle maruftur ve Hüseyin Çelebi b. Hasan al-mütevelli nam kimesne-ler liecl al-şâhade hazırın olup filvaki mezbur Mir Ali sabikan Üsküp' oğlunun muhallefatını talebe geldikte bizim yanımızda ik-rar ve itiraf edüp mezbur Denizzade Efendi ile haklaştım. Oğlum mezbur Mevlâna Mahmud Çelebinin muhallefatında ne ki var ise cemiini kiminin bahasına ve kiminin aynını meblâğ-i müşarü-nileyh Denizzade Efendiden alup kabzeyledim minbadîn mezbur Denizza-de Efendi ile mezkrû oğlum Mevlâna Mahmud nam müteveffanın muhallefatını müteallik davam ve nizâm yoktur ve eğer idersem lâdel hükkâm istîma olunmaya deyu ikrar ve itiraf eyledi. Biz bu hususa şahitler şahadet dahi ederiz deyu eda-i şahadet ettiklerin-

den şahadetleri ba'd al-tadil v'al-tezkiye hüsn-ü kabulde yakı olup  
mucibi ile hükmolundu. Fi evahir-i Rebi' 987.

Mevlâna Abdurrahman Abdülhalim Çelebi b. Mevlâna Hüsam b.  
Çelebi El Kadî Abdulkadir al-müderris Mirî al-mâlazîm

Erbab-ı timardan Osman Çelebi b. Elhaç Sinan nam kimesne  
fahrûz züema behram kethüda ibn-i Abdullah nam zaim mahza-  
rında takrîri dava edüp işbu gök gözlü çatık kaşlı, uzun boylu.  
Musevi al-asıl Rıdvân b. Abdullah nam abd-ı memlukum olup ve  
sabika benden firar ettikte bazı esbabım ve akçam alup gidicek  
ben dahi tecessüs edüp aradığında Silivri'de fahr al-akran Beh-  
ram Kethüda b. Abdurrahman nam zaim yanında buldum mezkûr  
kulu bana teslim eyledi lâkin bazı esbabım teslim eylemeyüp  
mezbur Behram Kethüda ile kaldı halen talep ederim dedikte  
gibbe'l-sual mezbur Behram Kethüda ben mezkûr gulamı Siliv-  
ri'de bulduğumdan sonra mezkûr Osman Çelebi gelüp benden  
yüz yirmi üç altunu kulum mezbur Rıdvân aldı kaçtı, sendedir de-  
yu dava edüp beni Silivri Kadısı huzuruna iletüp Kadî-i mezbur  
mezkûr Osman Çelebi'den beyyine talep edüp beyyine'den acız  
olup benim yeminim talep eyledikte kadî-i mezbur bana yemin ve-  
rûp ve mezbur gulam istintak olunup mezbur Behram Kethüda  
beni Silivri'de tuttukta akçan var mîdir deyu sual edüp koynum  
ve cebim arayıp ancak yanında otuz akça bulundu artık nesne  
bulunmadı deyüp ve mezbur Osman Çelebi kadî-i mezbur huzu-  
runda mezbur gulam akçayı ben kime teslim ettiğin bilürüm mez-  
bur Behram Kethüda ile da'vam ve nizâim yoktur dedi deyu tak-  
rir-i meşruhu mutazammin ve Silivri Kadısı imzası ile mümza bir  
suret-i sicil ibraz edüp mezbur Osman külli mezburun vukuuna  
muterif olmakla mabeyinlerinde olan husumet ve nîza ref' olun-  
duğu bittalep kaydolundu.

Şuhûd al-hal :

Hasan Bey b. Mevlana Muhammed Çelebi Muhammed Çelebi b.  
Abdullah Ali

Mevlana İbrâhim Çelebi b. Elhaç Ahmet b. Ahmed b. Sinan b.  
Mehmet Ali Süleyman Nasûh

Hüdaverdi b. Maksut ve gayruhum.

Medine-i münevveren nevvarallah âli evkafına mütevelli olan Seyyid Ataullah b. Seyyid Ahmed nam kimesne Ramazan b. Sinan nam kimesne meclis-i şer'i şerifte Hacer bint elhac Hüseyin kibeliinden husus-u atiye vekîl olup vekâlet-i tarîk-e şer'i üzre namına olan Mehmet ibn al-hac hazır mahzarında ve mezbure Hacerin lieb ve üm karîndaşı fevt olduktâ bir sağır oğlu ile bir sağıre kızını ve zevci fahr al-ayan hazır al-erkân yeniçeriler kâtibi olan Hüsrev Bey ibn-i Abdurrahman'a münhasır olan İstemihan bint elhac Hasan'ın zevci mezbur Hüsrev Bey mahzarında takrir-i dava edüp mahruse-i İstanbul'da Sekbanbaşı mahallesinde vaki olup bir tarafı kasap Halil mülküne ve bir tarafı Mustafa b. İskender ile Dervîş b. İskender mülklerine bir tarafı tarîk-i hassa müntehi olan menzili sabikan Hacı Memi b. Turhan mülkü iken kendi nefrine badehu evlâtına ve evlâtına bâdel inkiraz utekasına ve badehu evlât-ı utekasına ba'd al-inkiraz Medine-i münevvere fukarasına vakfetmiştir. Gerçi mezbur Hacı Memi'nin evlâtından hayatı bazi kimesne hâlâ bulunmak ile Medine-i münevvere fukarasına ait olur nesne yoktur, lâkin yedimde olan emr-i şerif mucibince bu makule evkafı tefâhhus edüp vakfiyyetini takrir etmek için mehma emkânı saye memurum görülsün dedikte gibbe 'l-sual mezkûr Hüsrev Bey ve mezbure Hacer'in vekili cevap verüp mezbur Hacı Memi fevt olduktâ dört kızı ve bir oğlu ve zevcesi kalup ol zamanda İstanbul Kadısı olan Mevlâna Mehmed b. Kutbuddin Efendiden bîze irs ile intikal eden menzil kabili-kismet ve sükna değildir deyu bey'e izn-i şer' talep eylediklerine binaen Mevlâna-i mumâleyîn dahi bey'e izn-i şer'i verdikten ve her birine tayin olunan hisse-i şayiaların Hacı Cafer nam kimesneye bey' edüp kabz ve ibra ettiklerine ve mezbur Hacı Cafer dahi Hacı Hüseyin'e bey' ettiğine Mevlâna-i müşarûnileyh imzası ile mümza elimizde hüccetler ve temessükler olup ve mezbur Hacı Hüseyin külli binalar edüp kirk yıldan ziyade mülkiyet üzerine mezbur Hacı Memi b. Turhan evlâtı muvacehesinde mutasarrif iken kızı Hacer ve Esma'ya ve evlâtlarına bedel inkiraz bâsî oğlunun mahruse-i İstanbul'da olan zaviyesi fukarasına vakfeylemiştir deyu zikrolan hüccetleri ve vakıfnameleri ibraz ettiklerinde takrirlerine muvafık olup menzil-i mezbur Hacı Memi'nin vakfi değildir vakıfnameleri ve sicilli dahi yoktur deyu inkâr ettiklerinde mezbur mütevelliinden ve Ramazan b. Sinan'dan beyyine talep olunduktâ ihmâzına mehl-i şer'i verilip nice müddetten sonra mezbur mütevelli ve Ramazan b. Sinan ihmâz ettikleri şahitler

ancak mezbur Hacı Memi vakfettim ve teslim-i mütevelli ettim dediğini iştittik deyu şehadet edüp teslim ilel mütevelli ve tescil-i şer'i olunduğun muayene eder şahitleri olmayup iki aydan ziyade zaman geçüp şuhud ihmazına tamam-i acizleri mukarrer olacak mezburan Hüsrev Bey ile Hacer Hatun'un ellerinde olan temessukatı şer'iyyelerinden gayrı sabikan bu makule husus merhum müfti Ebussuud Efendi'den istifta olunduktı ve kaza gayr-i müsecce-li hakim vereseye kısmet edüp her birine hissesin teslim edüp anlar dahi kabz ve tasarruf olicak vakıf batıl olur gider andan sonra bir hakim anın vakfına hükmek mümkün olmaz eylese da-hi nafiz olmaz deyu cevap buyurduğu fetvayı ve vakf-i müseccele idüğüne asaleten şahadet eder kimesne olmayacak tesamu ile şehadet istima olunmaz tescil tesamu ile sabit olmaz nihayet sabit olan asıl vakıftır ol beyyine ile bey'i temennu olmaz buyurduğu fetvayı ibraz edüp mukteza-i şer'i şerife muvafık ve muhakkak olmağla mezbur mütevelli ve Ramazan b. Sinan davadan men olunup zikrolunan menzili mezbur Hacı Hüseyin'in vakfı olmak mükir olmak üzere mezburan Hüsrev Beyin oğlu ve kızı ve Hacer'in ellerinde ipka olunduktan sonra mezbur mütevelli ve mezkur Hacı Memi'nin evlâdi kanaat etmeyüp divan-i hümayuna gelüp beyyine dava ve husumet ettiğlerinde maznun-u hücecc ve vakif namına ve zikrolunan fetvalarda buyurulan cevaplar mufassal ve meşruh saadetlu padişahın paye-i serir-i saadet masirlerine arzolunur müşarüileyh Ebussuud Efendi rahimetullah buyurdukları fetvalar amel olunsun deyu ferman-i padişahî sudur bulmağın ve filhakika zikrolunan fetvalar mucibince menzil-i mezbure asla yapışacak yer kalmadığı ecilden-mütevelli-i mezbur Hacı Hüseyin'in vakfı olmak üzere kızı Hacer ve İsmail evlâdından mezbur kâtip Hüsrev Beyin oğlu ve kızı ellerinde kemakân ibka olunma-ga kükməlündü ve mavaka' bittalep kaydolundu tahriren fi evahiri Muharrem al-haram sene 987.

Hac Sofi Abdullah Mehmed  
b. Hızır

Hüseyin Hilmi b. Elhac Mehmed  
Kethüda-i Bezastan-ı atik

Hacı Nasuh b. Elhac Mehmed

Ramazan Çelebi b. Behçet bu tarihte 247000 akça vakfedip karındaşı fahr al-a'yan Mehmed Çelebi b. Behçet nam kimesneye tefviz eylesi ve tescil dahi olundu lâkin vakîf namına rüsumunu vermemek ile tafsîlen yazılmadı.

Dobrovnik kâfirlerinden Nikşî veled-i Yordeneli Viskondo veled-i Nokarı ve Andrea veled-i Surfo ve Dimoto veled-i Corco ve Lono veled-i Corco nam nasraniler Frano veled-i Patahonya nam reis al-nasranının parçasına Karadeniz iskelelerinden birinde karasığır gönülden 14400 gün ve su sığırı gönülden 400 gün tahmin edip zikrolunan parça Nahşî Sancağında Milé nam adaya, vardığında hełak olicak zikrolunan gönler ve parçanın cemi esbabı ve topları halas olup mezkûr Lâhşî'nin zabiti olan Yasef Nazi nam Yahudi cümlesini kabzedüp mezbûr nasranilere vermediğünden sonra mezbûrun nasraniler bunda der saadete gelüp mezbûr Yasef'in vekil-i şer'isi olan Avraham veled-i Salomon müvacehesinde dava ve talep ettiklerinde mezbûr Avraham zikrolunan gönler ve parçanın esbabı ve topları mezbûr müvekkilinin makbuzu olduğuna ve ol esbab bu mezkûr nasranîlerin idügine itiraf etmekle zikrolunan esbabın edasına hükmolundu.

Hasan Bey b. Hasan Bey b. El-hac Ahmed b. Ahmed b.  
Abdullah Abdullah al-tercûman Ali Süleyman

Süleyman Çavuş b. Abdulla hağa ve gayruhum min al-hazîr.